

Rapport

Rapport over een klacht betreffende de Belastingdienst/Noord.

Datum: 20-11-2013

Rapportnummer: 2013/176

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ondanks dat hij al twaalf jaar gescheiden van tafel en bed leeft, hier een rechterlijk vonnis van heeft en in de GBA ingeschreven staat op een ander woonadres dan zijn partner, de Belastingdienst/Noord hem sinds 2011 weer beschouwt als iemand met een fiscale partner.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

Bevindingen

Inleiding

1. Het fiscale partnerbegrip in de Algemene wet inzake rijksbelastingen (Awr) is gewijzigd per 1 januari 2011. Bij gehuwden is de belangrijkste verandering dat het fiscaal partnerschap niet langer eindigt bij 'duurzaam gescheiden leven', maar eindigt als de twee personen niet meer op hetzelfde woonadres staan ingeschreven en zij bovendien een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed hebben ingediend.

2. Op de website van de Belastingdienst staat ook dat het fiscale partnerschap eindigt, als er wordt voldaan aan twee voorwaarden:

- er is een scheiding of een scheiding van tafel en bed aangevraagd bij de rechter en
- betrokkene en diens partner staan niet meer op hetzelfde adres ingeschreven in de GBA.

3. De status van gescheiden van tafel en bed wordt in de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) niet verwerkt als aparte status. Iemand die gescheiden is van tafel en bed staat geregistreerd als 'gehuwd'. Er komt in dergelijke gevallen in de GBA wel een aantekening te staan dat de desbetreffende burger gescheiden is van tafel en bed. Deze aantekening is echter niet zichtbaar voor andere overheidsinstanties, zoals de Belastingdienst, die gegevens van de GBA overnemen.

De klacht

4. Verzoeker deed digitaal aangifte inkomstenbelasting over de jaren 2011 en 2012. Het was niet mogelijk in deze aangiften aan te geven dat verzoeker al vóór 2011 gescheiden was van tafel en bed en ook al voor die periode niet meer op hetzelfde adres als zijn ex-partner stond ingeschreven. De Belastingdienst merkte verzoeker op grond van deze aangiften aan als een persoon met een fiscale partner. Verzoeker diende hierover een klacht in bij de Belastingdienst. Hij wees erop dat hij de Belastingdienst vóór 1 januari 2011 het vonnis heeft gestuurd van de scheiding van tafel en bed en dat hij in de GBA staat

ingeschreven op een ander adres dan zijn ex-partner. Verder wees hij erop dat hij vóór 1 januari 2011 door de Belastingdienst werd aangemerkt als een persoon zonder fiscale partner.

Visie Belastingdienst/Noord

5. In de schriftelijke klachtafhandeling naar verzoeker stelt de Belastingdienst/Noord (hierna: de Belastingdienst) wettelijk verplicht te zijn de status in de GBA te volgen. Daarmee wordt verzoeker sinds 1 januari 2011 gezien als gehuwde en dus als iemand met een fiscale partner. De door verzoeker vóór 1 januari 2011 aan de Belastingdienst verstrekte gegevens, te weten het rechterlijke vonnis van de scheiding van tafel en bed en een verklaring van de inschrijving uit de GBA op een ander adres dan zijn ex-partner, hebben geen invloed gehad op de zienswijze van de Belastingdienst om verzoeker te beschouwen als iemand zonder een fiscale partner. Verder liet de Belastingdienst weten verzoekers verbazing en frustratie te begrijpen, maar verzoekers status niet onafhankelijk van de GBA te kunnen veranderen.

Visie Ministerie van Financiën

6. In een reactie op het ingestelde onderzoek van de Nationale ombudsman zegt het Ministerie van Financiën dat de oorzaak van het probleem erin gelegen is dat verzoeker bij het doen van zijn aangifte inkomstenbelasting 2011 en 2012 niet heeft aangegeven per welke datum hij gescheiden is van tafel en bed. Had hij dit wel gedaan, dan zou dit probleem zich niet voordoen. Voor de volgende jaren zal het probleem niet meer spelen, omdat inmiddels vanuit de GBA bij de Belastingdienst bekend is geworden dat verzoeker nu officieel gescheiden is, aldus het Ministerie van Financiën.

7. Verder had verzoeker volgens het Ministerie van Financiën naar de Belastingdienst een 'wijziging voorlopige aanslag' kunnen sturen, om aan te geven dat er geen sprake meer is van fiscaal partnerschap in verband met een scheiding van tafel en bed. Dit zou dan leiden tot een aantekening in het systeem van de Belastingdienst, waardoor de jaren erop correcte aanslagen zouden worden opgelegd.

Visie verzoeker

8. Verzoeker bestrijdt de stelling van het Ministerie. In de door hem ingediende digitale aangiften inkomstenbelasting 2011 en 2012 waren volgens hem geen opties om de datum in te vullen per wanneer hij gescheiden was van tafel en bed. Uit navraag bij de Belastingtelefoon blijkt dit alleen mogelijk als de scheiding van tafel en bed in 2011 of 2012 had plaatsgevonden, aldus verzoeker. Bij verzoeker was dit al in 2001 vastgesteld door de rechter.

9. Verder stelt verzoeker dat niet in de 'help-functie' van de aangifteprogramma's beschreven stond dat er een datum ingevuld moest worden. Verzoeker gaf immers aan,

zoals de instructies weergeven, niet getrouwd te zijn en niet samen te wonen. Ook viel deze eis niet onder de eerdergenoemde voorwaarden die de Belastingdienst op zijn website noemt. Wel heeft verzoeker in zijn aangiften opgegeven geen fiscale partner te hebben. Desondanks werd hij voor die jaren toch beschouwd als iemand met een fiscale partner.

Reactie Ministerie van Financiën op visie verzoeker

10. Navraag hierover bij het Ministerie van Financiën leverde op dat verzoeker terecht stelt dat het voor hem in de aangiften over 2011 en 2012 niet mogelijk was om een datum in te vullen wanneer hij was gescheiden van tafel en bed en ook niet mogelijk was om aan te geven dat hij niet meer samenwoonde met zijn ex-partner. Hierdoor werd verzoeker gezien als een persoon met een fiscale partner. Het Ministerie erkende dat de informatie op dit punt in deze aangiften niet volledig en duidelijk was en dat verzoeker zijn aangiften dus wel correct had ingevuld.

Reactie Ministerie van Financiën op verslag van bevindingen

11. Het Ministerie van Financiën liet in reactie op het verslag van bevindingen weten dat het proces van de aangifteverwerking op dit punt wordt doorgelicht om te bezien hoe dit probleem het beste kan worden aangepakt. Het zal helaas niet mogelijk zijn om dit te betrekken in de verwerking van de aangifte over het jaar 2013, omdat de releasedatum van het aangifteprogramma al binnenkort is, aldus het Ministerie.

II Beoordeling

Ten aanzien van het doen aan aangifte

12. Een kenmerk van behoorlijk overheidsoptreden is goede informatieverstrekking. De overheid zorgt ervoor dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Dit vereiste impliceert dat de Belastingdienst in zijn (elektronische) aangiften volledige en duidelijke informatie moet opnemen.

Het Ministerie van Financiën heeft erkend dat het niet mogelijk was in de elektronische aangiften inkomstenbelasting over 2011 en 2012 aan te geven dat de belastingplichtige vóór die jaren al gescheiden was van tafel en bed en dat hij niet meer samenwoonde met zijn ex-partner. Verzoeker werd hierdoor beschouwd als iemand met een fiscale partner, terwijl dat niet het geval was. De aangiften waren op dit punt derhalve niet volledig en evenmin duidelijk..

De Nationale ombudsman constateert dat het Ministerie van Financiën pas in een laat stadium van de klachtbehandeling het probleem heeft erkend. Dat betekent een gemiste kans voor het Ministerie om het aangifteprogramma inkomstenbelasting voor het jaar 2013 op het punt van het fiscale partnerschap tijdig aan te passen. Het in dit rapport geschetste

probleem zal daarom in dat aangifteprogramma 2013 nog bestaan. Dit is aanleiding voor de Nationale ombudsman om aanbevelingen te doen.

De Belastingdienst handelde in strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking. De onderzochte gedraging is op dit onderdeel derhalve niet behoorlijk.

Ten aanzien van klachtbehandeling over het doen aan aangifte

13. Van de overheid mag betrokken en oplossingsgericht handelen worden verwacht. Het is daarom een vereiste van maatwerk dat de overheid bereid is om in voorkomende gevallen af te wijken van algemeen beleid of voorschriften als dat nodig is om onbedoelde of ongewenste consequenties te voorkomen.

Dit impliceert dat de Belastingdienst op zoek gaat naar een (maatwerk) oplossing als een burger met (voldoende) onderbouwde argumenten komt voor zijn stelling.

14. De Belastingdienst heeft niet juist gehandeld door tijdens de klachtbehandeling geen acht te slaan op de argumenten en geleverde bewijsstukken van verzoeker die zijn verhaal ondersteunden. In zijn antwoord op de klacht van verzoeker stelt de Belastingdienst gebonden te zijn aan het volgen van de gegevens in de GBA. Het aanleveren van de stukken door verzoeker – die de Belastingdienst nota bene zelf noemt op zijn website – was niet voldoende om in ieder geval op dat moment een aantekening in het systeem te maken om verzoeker vanaf dan aan te merken als iemand zonder fiscale partner. Door zo te handelen geeft de Belastingdienst geen blijk van een betrokken en oplossingsgerichte aanpak. Dit had met name van een klachtbehandelaar van de Belastingdienst wél mogen worden verwacht. De Belastingdienst handelde in strijd met het vereiste van maatwerk. De onderzochte gedraging is op dit punt evenmin behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Belastingdienst/Noord is gegrond, vanwege het schenden van het vereiste van goede informatieverstrekking en het vereiste van maatwerk.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman beveelt de minister van Financiën aan om de aangifteprogramma's inkomstenbelasting over 2014 en volgende jaren zo aan te passen op het punt van het fiscale partnerschap, zoals hiervoor onder 12 is overwogen.

Daarnaast beveelt de Nationale ombudsman de minister aan om belastingplichtigen die over het aangiftejaar 2013 met dit probleem in aanraking komen, maatwerk te bieden.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 16 december 2012 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over een gedraging van de Belastingdienst/Noord.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Financiën, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Financiën verzocht op de klacht te reageren en werd het Ministerie van Financiën een aantal specifieke vragen gesteld.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

In het kader van het onderzoek werd aan het Ministerie van Financiën en verzoeker verzocht op de onderzoeksbevindingen te reageren.

De reactie van het Ministerie van Financiën gaf aanleiding de bevindingen aan te vullen. De reactie van verzoeker gaf daartoe geen aanleiding.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Klachtafhandeling Belastingdienst/Noord, d.d. 10 december 2012;

Informatie Belastingdienst: informatieverstrekking scheiding van tafel en bed;

Artikel 5a, lid 3, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en de parlementaire behandeling;

Reactie staatssecretaris van Financiën d.d. 26 juli 2013;

Reactie van verzoeker d.d. 26 augustus 2013 op antwoord Ministerie van Financiën;

Reactie Ministerie van Financiën op 3, 11 en 14 oktober 2013 op antwoord van nadere vragen van de Nationale ombudsman;

Reactie van verzoeker d.d. 27 oktober 2013 op het verslag van bevindingen;

Reactie Ministerie van Financiën van 7 november 2013 op het verslag van bevindingen.